

FLORINA MAMINA

Comment ça va?

Cuprins

Filmul amintirilor · 8
În goana timpului · 17
Magia cântecului · 28
Valea Fântânilor · 33
Iar despre copilărie · 41
Ce mai faceți, diriga? · 56
Din nou printre amintiri · 61
Popasuri de gând · 77
Pe urmele demult trecute... · 97
Regăsire în spațiul amintirilor · 120
Florina Mamina / Cărți editate · 130

Mă încercă din nou această întrebare, rostită într-o limbă de circulație universală și regăsită în versurile unui cântec la modă într-un deceniu din secolul trecut.

„Comment ça va?” înseamnă de fapt „Ce mai faci? Cum o mai duci? Cum ești?” și întrebarea era urmată, în versurile cântecului amintit, de răspunsul simplu: „Comme ci, comme ça...” rostit în ritm alert, am spune noi, cu o scânteie de veselie în ochi, și se traduce, la rândul lui, „așa și așa”... adică, „obișnuit, nici prea bine, dar nici rău”. Un răspuns cât se poate de potrivit căci, după cum se știe, viața nu este niciodată numai roz, mai ales că timpul și vârsta implică, în cele din urmă, multe situații și încercări.

Dar răspunsul prompt pare să ocolească tristețea, cel puțin în cântec...

Deci „Comment ça va?” și cântecul continuă la fel de ghiduş... „comme ci, comme ça...”

Poate, chiar de când ne știm, unii dintre noi am fost ademeniți de spațiul ferestrei, de această deschidere către lume, și am întârziat măcar câteva clipe, uneori fără să ne dăm seama de ce, doar privind aleea pustie sau strada înșesată de lume, noaptea luminată de lună, ori ploaia alergând pe asfalt.

Și poate chiar nu am observat cum au devenit fie obișnuință, fie chemare, acele clipe de regăsire interioară.

Dar nu ne-am întrebat ce mai așteptăm în dosul ferestrei și nici n-am prins de veste că ce a fost de trecut prin dreptul nostru a trecut. N-am prins de veste sau nu am vrut, căci niciodată nu-i va fi nimănui la îndemână să ia în seamă *trecerea...*

Și scriitorul, care se întreba de ce ne mai uităm pe fereastră, tot el amintea de pescarul în stare să înoate până la capăt, *chiar și într-un fir de suflet...*

Asemăna oamenii cu peștii, ce înoată după nade frumos colorate, fără să prindă de veste când li s-a terminat apa... Mai spunea că în fiecare viață ne scapă câte ceva, că soldaților le scapă de obicei pacea ... (Marin Sorescu, „Iona”)

Și iată cum fiecare destin își are partea lui de roman. Iar, când amurgul pândește undeva, dincolo de zare, omul se simte îndemnat să mai călătorească în timp pe urme demult lăsate, să mai trăiască, cel puțin în amintire, momente care i-au încălzit sufletul, fie și cu prețul de a și le aminti pe acelea, pe care le-ar dori uitare, căci toate alcătuiesc drumul, care îl reprezintă, drumul lui, pe care îl caută, în el se regăsește și asta îi dă puterea de a înainta și de a se bucura.

Filmul amintirilor

S-ar impune să explic de ce mi-am început comunicarea cu aceste referiri, amintind și de faptul că, de la o vreme, mă trezesc dimineața fredonând câte un cântec cunoscut.

Am mai spus despre aceasta, ce pare să fie un amănunt benefic dispoziției din ziua care tocmai începe, căci ritmul alert al melodiei mă mobilizează și îmi prezice o zi bună, chiar poate cu împliniri.

Se cere totuși să reamintesc și de faptul că nu întotdeauna se întâmplă astfel, mai sunt, în mod firesc, și zile înnorate, mai cu seamă aici, în zona de munte, dacă tot o mai dăm și pe glumă...

Cred că de aceea răspunsul este *comme ci, comme ça*, adică *așa și așa*.

Însă, pornind de la rostul celor amintite, sper să se înțeleagă de la început buna intenție de a parcurge *timpul*, cuprins în această evocare, cu detașarea oferită de îndelungata experiență a naratorului sau, mai bine zis, a naratoarei, în cazul de față.

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele... astfel își începea un scriitor foarte îndrăgit relatarea amintirilor copilăriei sale și nu uita să ne amintească și de starea lui de spirit în astfel de momente: *parcă îmi saltă și acum inima de bucurie...*, mai spunea el.

Da, era vorba de bucuria evocării amintirilor dragi sufletului, ale unui timp în care grijile treceau în seama celor maturi.

Aceste pagini, care tocmai încep acum și ne propun o călătorie în timp, sunt însă diferite de cele scrise de marele povestitor amintit. Prin ce? Prin multe... În primul rând, prin faptul că marii noștri clasici nu vor fi egalați nicicând și prin esența care totuși pare aceeași, dar și ușor diferită, prin interpretare, căci la Creangă se simte nostalgia după timpul trecut al copilăriei, iar în paginile de față, cu toată înclinația către glumă, se întrevede și tristețea surprinsă în esența unui străvechi

proverb: *fugit irreparabile tempus...* și, cu aceasta, chiar am spus tot. Timpul aleargă și nu se întoarce pentru cei *trecuți...*

De aici, de la această concluzie, m-am decis să mă întorc eu în timp, pe urmele marcate în suflet, pentru că ele ne oferă puterea de a sfida goana ireversibilă despre care tocmai aminteam.

Filmul amintirilor mele începe cu o vagă imagine din timpul când s-a încheiat Al Doilea Război Mondial și tata mai era încă pe front, iar mama cu cei trei copii s-au retras, din nordul țării, tocmai în sud, în casa părintească a tatălui meu.

Se spune că aveam atunci vârsta de un an și ceva și pare incredibil să îmi amintesc cu unele amănunte cele ce s-au petrecut atunci, dar mi-a rămas pe retină o secvență în care se distinge și acum, după foarte mulți ani, imaginea întunecată a unei nopți și îmi pare că aud foșnetul unor copaci, și ei cufundați în întuneric. Văd pâlparea unui felinar, legat de proțapul dintre cai. Atât... apoi îmi apare o cameră proaspăt văruiță și puternic luminată de un felinar numit atunci petromax, agățat undeva, chiar în tavan.

Mai târziu, când am început să merg șovăind, sprijinită de brațele tatălui meu, am descoperit poteca mărginită cu flori de romaniță, din curtea care se afla în Valea Fântânilor. Frumoasă și poetică denumire a locului copilăriei, evocat mereu în amintirile mele. Iată cum nu mă pot rupe de ele și mă îndrept mereu

cu gândul acolo, când vine vorba despre acel timp. Mai târziu am privit, tremurând de emoție, jocul călușarilor și imaginea mi-a rămas tot la fel de vie ca atunci. Parcă mai aud strigătele și tropotele lor. Iar cântecul flăcăilor din sat îmi răsună în amintire: *Uite brâul, juca-l-aș / Pe călcâie și pe pași...* Flăcăii, pe care-i priveam atunci jucând, erau foști elevi ai tatălui meu și el îi asculta și îi privea cu mândrie, fredonând încet cuvintele cântecului și bătând cu degetele ritmul, pe balustrada din beton a scării de la intrarea în casă.

Primele amintiri cu tatăl meu mi-au rămas foarte vii, deși de atunci au trecut mulți, foarte mulți ani, fiind vorba de cei de până în 1950, adică mai bine de șaptezeci de ani.

Cum de nu le-am uitat și nu s-au șters în timp? Tocmai pentru că, în familia în care eu am crescut, căldura și dragostea părinților față de copii păreau fără egal.

Când ninge, și îmi găsesc timp spre a mă lăsa în voia gândurilor, care mă poartă printre amintiri, regăsesc neschimbate imagini ale copilăriei, precum primul om de zăpadă, făcut pentru mine de tata, și iarna aceea cumplită când, înaintând pe poteca mărginită de troiene, mult mai înalte decât mine, nu vedeam, privind în sus, decât cerul, iar Dulău, câinele nostru, ocoala nedumerit omul de zăpadă și îl lătra furios, întrebându-se, probabil, de unde apăruse și ce căuta el acolo?

Îmi amintesc și acum, de parcă ar fi fost ieri, de ziua însorită, dar foarte geroasă, când urcam alături de tata pe Dealul Borinarilor, în drum către una dintre mătuși, tanti Lucica, sora tatălui meu, și eram tare fericită de ieșirea aceea, fără să știu că numai după câteva ore aveam să îndur o răceală zdravănă urmată de pneumonie și de primele injecții cu Penicilină, extrem de dureroase, ce mi-au lăsat o teamă cumplită, de care am scăpat doar în studenție, când mi-a fost jenă să mă eschivez și, stând la rând în sala unde ni se făceau injecții, spre a preveni o epidemie de gripă, zâmbeam amintindu-mi de anii de școală când, deși eram poate chiar cea mai cuminte din clasă, sărisem pe fereastră ca să scap de injecții.

Desigur că eram la parter, însă am fost atunci sancționată de o directoare foarte severă, care i-a spus mamei că sunt un copil răsfățat și nu voi ajunge nimic în viață.

Atunci m-a surprins reacția mamei care, în loc să mă certe, a zâmbit și a spus: *mai vedem noi... Acum este doar un copil speriat.*

Pneumonia, de care am amintit, mi-a fost tratată cu Penicilina ce tocmai apăruse și ale cărei injecții, foarte dureroase, mi-au lăsat atunci o teamă cumplită.

Adesea reiau imagini din timpul demult trecut și îmi încălzesc sufletul cu ele, doar că de prezența tatei am avut parte foarte puțin, căci el s-a stins la numai patruzeci și opt de ani, din pricina unei afecțiuni

pulmonare care de fapt era, în cazul lui, urmarea nefastă a timpului petrecut pe front.

În anul 1950, când mă îndreptam către școală, în clasa I, trecătorii întâlneau mă întrebau după cine purtam doliu, iar eu le răspundeam cu multă tristețe pe chip și în glas: *după tatăl meu...* Aveam atunci șapte ani, iar cei care intraseră în vorbă lăcraimau impresionati.

Îmi este greu să îmi amintesc de acele momente pe care, de altfel, le-am evocat în unele scrieri, dar nici nu pot trece peste ele, nu le pot ocoli, căci multe mi-au marcat copilăria.

Mi-am propus ca acest *periplu* printre amintiri să evoce, mai cu seamă, ce a fost însoțit și m-a susținut de-a lungul timpului, căci în urmă s-a adunat acum un însemnat număr de ani.

Și iată cum de la cuvintele cântecului amintit, acel *Comment ça va?*, am alunecat cu gândul și iar și iară spre timpul acela, de demult, spre copilărie ...

De fapt, acest cântec mi-a inspirat o mai profundă meditație referitoare la ce face timpul cu noi...

Nu prindem de veste, decât foarte târziu, că nu l-am luat în seamă, atunci când aveam impresia că nu ne afectează trecerea lui. Și asta se întâmplă, de regulă, atâta vreme cât omul este tânăr și se avântă în viață, avid de împliniri, dornic să se bucure de tot ce îi oferă ea.

Alungăm gândul *trecerii*, dacă vreodată am luat în seamă acest gând căci, de regulă, nu-i dăm importanță și uităm, mai ales cât suntem tineri, uităm că suntem trecători...

Dar ce ne-am face oare dacă ne-am lăsa copleșiți de acest gând? Ne-am mai putea bucura de ceva? Se înțelege că nu. Și atunci cum este mai bine? Omul trecut prin viață, care are șansa de a-și mai găsi timp pentru a răspunde unor astfel de întrebări, a înțeles, tot în urma experienței, că nu uită nimic din ce a trăit însemnat și s-a implicat, nu a trăit doar la întâmplare. Amintirile au fost numite, tot nu întâmplător, *comoara amintirilor*, pentru că ele, atunci când au reprezentat ceva pentru cel care le-a trăit, se regăsesc în parcursul întregii sale vieți.

Din cele mai vechi timpuri s-a afirmat, pe drept, că cei dinaintea noastră au manifestat mai multă atenție față de ce au decis ori au făcut.

Și, când unii dintre noi afirmă acest lucru, el apare justificat prin comparație cu deciziile și unele convingeri ale contemporanilor. Este vorba de înclinații către egoism, parvenire, aviditate de câștig, de supremație, de înfumurare, de inexplicabilă, dar atroce răutate, care distrug bunele relații dintre oameni.

Cert este că ele, aceste răutăți, au existat și în trecut, dintotdeauna, însă acum, în prezent, parcă mai mult câștigă teren. Iar, când cei vârstnici, bine intenționați, atrag uneori atenția asupra acelor erori, au parte de obiecții de tipul: *Ce mai vor și ăștia la vârsta lor?* Ori

obiecții chiar mai dure că *cei amintiți ar face cam de mult timp umbră pământului, să se mai retragă, să mai lase și altora locul...* - *Să le plătesc eu pensia?* obiectează o tânără căreia i-a scăpat tocmai amănuntul important că, la rândul lor, când erau tineri, au cotizat o viață pentru pensia lor. Cei vârstnici, care mai au șansa de a beneficia de experiența bogată, în care au asimilat și convingeri superioare despre viață, trăiesc acum drama imposibilității de a o comunica celor tineri pentru că... și aici intervine ezitarea formulării unei concluzii.

Din fericire, nu putem generaliza situația pusă în discuție *căci sunt tineri, mulți la număr, care gândesc și acționează potrivit concepțiilor morale superioare și sper că lor le va aparține, tot mai hotărât, viitorul.*

Afirmasem la început că vom ocoli evocările deprimante, dar iată că ele se strecoară insistent pentru că, după cum am mai observat, parcursul vieții fiecăruia are și trăiri diferite, din care nu lipsesc tristețile, totul este să le evităm și să nu le dăm șansa de a se instala, să le învingem.

Nu pot să nu zâmbesc amintindu-mi versurile unui cântec popular, cuvinte mobilizatoare și pline de optimism: *Nimeni n-ar putea să-mi spună / Din viață cât mi-a rămas / Dar eu cât mai am putere / Nu mă las și nu mă las.*

Iată cum am încheiat prima secvență din amintirile care mă însoțesc, cu gândurile înțelepte ale unui cântec popular și reiau trimiterile prin timp la alte vorbe de

duh dintr-un alt cântec, din mulțimea ce alcătuiește această comoară: *Anii trec în grabă și se duc / Pe sub cerul albastru și senin / Ce-am găsit în viață, ce-am pierdut / Numai amintirile rămân.*

Da, nu mă întreb ce ne-am face fără ele, fără amintiri... Căci s-a adevărit prin timp că multe ne susțin și ne dau puterea să înaintăm și, de multe ori, omul privește înapoi, pe urmele sale, cu nostalgie, dar și cu drag.

Printre amintirile dragi, care stăruie în stăpânirea gândurilor mele, se regăsește și povestea lui Billy. Pentru că adeseori se afirmă că cel mai devotat prieten al omului este câinele, nu pot să nu-mi amintesc mereu de povestea de suflet, care ne însoțește în timp, și care s-a înscris printre amintirile dragi.

